

Metro-polisz

Jó Madridban utazni

Óriási. Ez a szó jutott eszembe, amikor látogatást tettem a spanyol fővárosban, és megláttam a metró. Óriási, mert lehet vele közlekedni. (4. o.)

Korunk átka a stressz

A legfontosabb, hogy ne rágódjunk a problémákon, inkább beszéljük ki magunkból. Tomboljunk egyet a szobánkban, engedjük ki a gőzt. Hosszú távon kifeizetődő, ha óvjuk a lelkünket is, a testünk mellett. (6. o.)

Társadalmi folyamatok – a felelősség mindenkié

„Ami tőlem indul, hozzám tér vissza. Minden számít, amit teszünk, és minden, amit nem. Minden, amit mással teszünk, magunkkal is teszünk.” (9. o.)

Mit, hol, mennyiért?

Fapados Körkép

Amennyiben, az utas már megkezdte útját, s csak a visszaút járatát törli a légitársaság, úgy az köteles az utasnak szállodai elhelyezést, transzfert, ételmiszert és üdítőket, kommunikációs le-

hetőséget, valamint a legrövidebb időtartam alatt hazajutást biztosítani. (5. o.)

Tömegközlekedés

Critical Mass interjú

Kürti Gábor:” Az autó visszaszorul, mert rendkívül káros (adóztatni, korlátozni fogják). A tömegközlekedés a jelenlegi 55-60%-ról 65-70%-ra, a bringa pedig 2%-ról 10-12%-ra növekedik. Hollandiához, Dániához és Németországhoz hasonlón.” (11. o.)

Csődeljárás a TESZKÓ ellen – hazug reklámok az utcán

„Végkiárúsítás CSAK MA! Üzletünk a mai napon csődeljárás miatt végleg bezár.” Érdekes ez az örök-ké tartó „csak ma”. (12. o.)

Tömegközlekedési etikett

Az újságban található rövid, keretes írásainkban ötleteket adunk a tömegközlekedés megkönnyítésére, hogy ne bosszantsuk fel magunkat korán reggel, vagy éppen hazafelé menet. A tanácsok több éves tapasztalataink, megfigyeléseink alapján alakultak ki. Természetesnek vesszük, hogy a rászorulóknak mindenki átadja a helyét.

Ez itt az Ön
– általunk készített –
ingyenes hirdetésének a helye!
Kontakt: sablikh@gmail.com

Kedves Olvasó!

E számunkat egy olyan civilizációs jelenségnek szánjuk, ami nélkül kultúránk képtelen lenne működésképes maradni. Mégis tökéletlensége, kényelmetlensége sokszor elfedi előnyeit és hasznát. Abban sem lehetünk biztosak, hogy a világ más területein jobban működik, mint nálunk. De nyugodtan éljünk a gyanúval. Biztos van még mit tanulnunk, van hová fejlődnünk e témában is.

A Tömegközlekedésben bemutatjuk a madridi metró, a fapados légitársaságokat, majd némi segítséget adunk a napi stressz-kezeléséhez. Fitt Kultúra rovatunkban szó lesz az utcáról, egy modern közlekedési sportról, de filozofálunk is egy keveset. Ajánlunk filmet, kiállítást, bulit, és a Critical Mass szervezőjével is beszélgetünk hétvégi rendezvényük apropójából. A Főútban körbe táncoljuk a pesti cipőárusító maffiát, és a szám végén egy rövid sétát teszünk Rómában.

S hogy mit mondanék még ebben az előszóban?

Örömmel jelentem, folyamatosan bővül szerkesztőségi csapatunk! Így a héten három új szerzőnk és a fényképészünk munkáival is megismerkedhetnek.

Remélem, heti összeállításunk tartalmas szórakozást fog nyújtani minden Olvasónknak!

Gondolkodtató kikapcsolódást!

Sablik Henrik
főszerkesztő

Borotvált szépség
Anita nyitott ajtóval várja,
hogy valaki felébressze
csipkerózsika-álmából.
Geometrikusan tökéletes
teste 42 beavatkozás
eredménye.

Pándy Lajos, Fekvő akt,
1930-33, 121 x 85 cm
Magyar Nemzeti Galéria,
Budapest

A lap szerkesztésénél arra törekedünk, hogy egy átlagos tintasugaras nyomtatóval is esztétikus képet és jó minőséget kapjon az olvasó, ha szeretné magával vinni, Internet hozzáféréssel nem rendelkezők számára megmutatni.

Bárminek bármilyen jogát megsértettük, kérem, értesítsen minket, hogy korrigálhassuk hibánkat!

Metro-polisz Jó Madridban utazni

Óriási. Ez a szó jutott eszembe, amikor látogatást tettem a spanyol fővárosban, és megláttam a metró. Óriási, mert lehet vele közlekedni (ez nagy szó annak, aki a budapesti földalatti ismeri). Gyorsan, tisztaságban, kényelmesen, élményekkel telve. Óriási a metróvonal a metropolisznak és óriási távolságokat teszünk meg alig egy óra alatt a föld alatt. Azaz Madrid alatt.

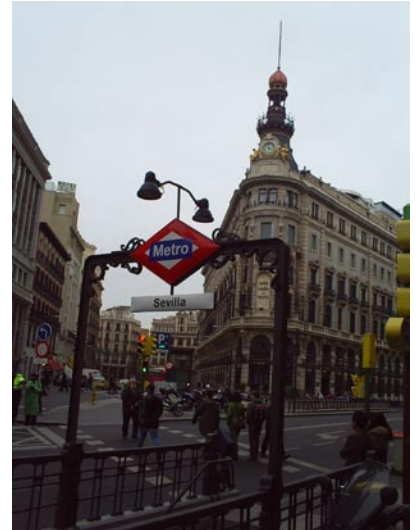
Óriási. Tizenegy vonal és egy amolyan HÉV-hez hasonlós MetroSur, amely a külső várost éri el. Hét nap, tizenegy metró, egy tízes jegy és annyi élmény, amennyi ezeknek a számoknak az összege. Vagy talán több is. Madridban kapok tájékoztatást és olyan jegyet, amely tíz alkalomra szól és még ellenőr sem teszi borzasztóvá az utamat. Nincs is rájuk szükség, amióta biztonságos, intelligens beléptető állja utunkat a fontosabb állomásokon.

Óriási. Mindig változik odalent valami. A Real Madrid szentélye alatt egy új szakaszt fúrtak. Itt mindig születik egy új állomás, vonal, metró. Alig kerül ki a pici, praktikus, piros térkép, máris újat kell gyártani. Nem gond. Madridban szívesen teszik ezt, nálunk az a vacak négyes sem akar előjönni barlangjából, a kerületek mindig kitalálnak valamit, a főváros meg inkább elásná magát. Szégyenében tehetné. A mi három kis vonalunk alig teszi könnyebbé életünket, ott, a spanyoloknál az első gondolat, ha utaznak: a metró. Budapesten inkább a felszínen nyomorgunk, minthogy lemenjünk a „gázba”. Itt nem szeretek utazni. Ott óriási élmény volt.

Óriási, mert ha buliba megyünk - márpedig Madridban mindennap lehet valahová menni, és éjjel után kezd élni a város - hajnali kettőig utazhatunk a metróval, aztán pedig jöhet a búho (bagoly). Ez az éjszakai buszokat jelöli, húsz van belőlük, és jól bejárják a négyemillió város, így a három óra után észlelők is közlekedhetnek tömegesen.

Busz van a felszínen, metró pedig lent. Más nincs. Se troli, se villamos. Se ellenőr, se aggodás. Leintem a buszt, ha közeledik, és nem kell azon „parázni”, vajon megáll-e.

Kép: Tóth András

Kép: Tóth András

Számoltam is ám

Egy jegy 1 euróba kerül, egy tízes „metrobúsz” bérlet 6 euró 40 centbe. Ez megfelel egy itthoni gyűjtőnek, ám Madridban át lehet vele szállni anélkül, hogy érvényesítenéd még egyszer. Három órán át lehet vele élvezni a tömegközlekedést. Én a hét nap alatt hét „jegyet” fogyasztottam el, pedig utaztam és soha nem blicceltem. Három maradt. Vissza kell térnem, hogy leutazzam őket. Óriási lesz...

Tóth András

Ha úgy gondolsz, bármivel tudnád segíteni kis csapatunk munkáját, kérlek, küldj egy levelet, amiben megírod, mi lenne az!

Cím: sablikih@gmail.com

Mit, hol, mennyiért?

Fapados Körkép

Internetes oldalakon, fórumokon nagyon sok pro és kontra bejegyzést olvastam a fapados légitársaságokról.

A legtöbben éppen azt sérelmezik, hogy a repülőjegy értékesítő irodák munkadíját számítanak fel, s ezzel együtt ugye már nem is akciós az a repülőjegy. Ami lényegében felháborító lenne, ha nem gondolnánk bele, hogy az irodák ugyanúgy fizetnek az áram, Internet, valamint a telefon szolgáltatásért, továbbá alkalmazottaik is vannak, akik külön tanfolyamokra járnak, hogy eligazodjanak a kacifántos rendszerekben (GALILEO, AMADEUS, WORLDSPAN stb.) és az ügyfeleknek (a pár ezer forintért cserébe) a lehető legjobb ajánlatot nyújtsák.

A modernizációnak hála, mindenki (akinek van otthon internetes csatlakozása) megteheti, hogy befoglalja saját magának a szállást és a repülőjegyet. Ajánlat rengeteg van, mindenesetre jóval több is, mint belföldi pihenő és kiránduló lehetőség, ráadásul hihetetlenül kedvező áron. Egyre többen választják a belföldi kirándulások és nyaralások helyett a külföldi utakat, ami érthető, hiszen a légitársaságok már egy forint + illetékektől kínálják a jegyeiket. Emellett ugye megtalálhatók a különböző internetes rendszerek is, amelyeken keresztül mindenki saját maga, hitelkártyájának terhére lefoglalhatja önmagának a szállást és a repülőjegyet. Nem kell már befáradni az utazási irodába, és katalógusból kiválasztani a szállodát, megtehetjük virtuálisan otthon.

Bármerre is haladunk az országban, mindenhol látni az óriásplakátokat, amelyeken különböző fapados légitársaságok hirdetik célpontjaikat, már 1 forintosra. A lényeg ezen a rövid „től” toldalékon van, hiszen két forintosra százezrekig mindent magába ölölhet.

Az egy 1 forintosra meghirdetett repülőút, visszaúttal, adókkal és reptéri illetékekkel együtt eléri a több tízezres árat. Ráadásul minél hamarabb le kell foglalni, mert kelendő áru van szó. Jó, ha tudjuk, a foglalás a menetrend szerinti járatokkal ellentétben, csak a kifizetés időpontjában lehetséges. A jegyek árát vissza nem térítik, név és útvonal nem változtatható, de némi díj ellenében a dátum módosítható.

Az egyik menő társaság legjobb ajánlata Párizsba szólt, 1200 forint + illetékekért, de ezekre az osztályokra már novemberben sem találtunk helyet. A második legolcsóbb 1900 forint volt, de erről is lemaradtunk. Végül a harmadik legolcsóbb osztályra foglalhattunk, 5000 forintért (+ illeték), vagyis mindennel együtt az utas megvásárolta a Budapest - Párizs repülőjegyét 21 000 forintért, oda vissza. Mindenki örült, a légitársaság, a repülőjegyet értékesítő, de legfőképp az utas.

A „bomba” a napokban robbant, amikor is a fent említett légitársaság törölte az összes Budapestről indított járatát, minden előzetes figyelmeztetés nélkül. Csörgő telefonok, ideges utasok, kiállított repülőjegyek, lemondott utak, szállodafoglalásban elveszett pénzek, kérések, és igények. A légitársaság belvárosi irodájába nem lehetett bemenni, mert neki olyan nincs, a reptéri pedig be volt zárva. A felháborodott utas segítséget csak a repülőjegyet kiállító irodától kérhetett, ahol természetesen azonnal megtették a kellő lépéseket a kifizetett pénzes összeg visszaigényléséért.

Sokan nem tudják, nem ismerik a légi utasok jogait, s hagyják elveszni a pénzüket. Viszont abban az esetben, amikor egy légitársaság töröl egy járatot, köteles a jegyárat visszatéríteni, vagy az utas útját átfoglalni. Amennyiben, az utas már megkezdte útját, s csak a visszaút járatát törli a légitársaság, úgy az köteles az utasnak szállodai elhelyezést, transzfert, ételmezt és üdítőket, kommunikációs lehetőséget, valamint a legrövidebb időtartam alatt hazajutást biztosítani.

Sajnos a már lefoglalt szobákra leadott előlegeket egyik légitársaság sem fizeti vissza, hiszen ők csak a fuvaroztatásra szerződtek. Viszont kevés kitarással maradéktalanul visszaszerezhetjük a törölt repülő utunk összegét.

Érdemes tehát, otthoni befoglalás esetén minden apró bejegyzést és megjegyzést végig olvasni azon a weboldalon, amelyiken saját hitelkártyánk terhére szobát vagy fapados repülőjegyet foglalunk (az utazási irodák, ezeket már mind ismerik). Vagy marad a 3000-5000 forintos plusz költség, és szakemberre lehet bízni az utazásunk megszervezését.

Az utaztatási szakmában dolgozók inkább a menetrend szerinti járatokat ajánlják. Ott is előfordulhat járatörzés, de egy menetrend szerint közlekedő légitársaság sokkal hamarabb és felelősségteljesebb módon oldja meg a felmerülő problémákat. Tehát ha megtehetjük, érdemesebb inkább többet kifizetni, s aztán nyugodtan várni a nyaralás időpontját, mint végig izgulni az időt az utazásig. Természetesen a fapadosok között is vannak kivételek, és tisztelet a kivételnek...

Angi Orsolya Beáta

www.mentropia.hu

Korunk átka a stressz

Ha leülünk egy pillanatra és elgondolkozunk, hogy éppen aznap idegeskedtünk-e valami miatt, feldühítették-e a munkahelyünkön, otthon volt-e súrlódás a családtagok között, valószínűleg legalább az egyikre azt fogjuk felelni: igen. Mi a leginkább megfelelő kifejezés sokszor nyugtalan állapotunkra? Sajnos az, ami sok ember életében kikerülhetetlen: a stressz.

Nézzük csak szép sorjában a fejlődő világot. Az ősembernek valószínűleg annyi aggodnivalója volt, hogy mit vigyen haza vacsorára. Manapság a családfenntartás mellett, számos más dolog van, ami miatt idegeskedhetünk. A karrier építése sokunk életében első helyet foglal el. Ezért a célért mindent meg is teszünk. Kiváló iskolákban hajtjuk túl magunkat, gyakorlatszerzésre törekszünk, az állandó megfelelni akarás már nemcsak saját szívünk ügye, hanem a szülők, barátok felé való bizonyítási vágy is. Amikor aztán valami mégsem sikerül, rendszerint lelombozódunk. Miért? Leginkább azért, mert úgy éreztük, mi mindent megtettünk. Valószínű, hogy ezen az úton, sok olyan behatás ér bennünket, amiket észre sem veszünk, fel sem tűnik, mennyi mindent elnyom az ember a lelkében. Rakódnak a rétegek egymás tetejére, hogy aztán, amikor már azt hisszük, hogy mindenünk rendeződik, felszínre törjenek. Soha nem hallott betegséget okozhat a stressz (a tapasztalat beszél belőlem), vagy ami még rosszabb, előfordul, hogy a daganatok kialakulása is idevezethető. Amikor túl tesszük magunkat (legalábbis úgy gondoljuk, hogy túltettük) egy-egy sérelmen, csalódáson, úgy véljük, hogy ezzel le is zárult az ügy. Már nem zavar, nem jár rajta az eszünk. Mégsem mindig így van. Írísdiagnosztá, pszichológus és sok más szakember bizonyította már, hogy a lelkünk nem lép túl minden esetben ezeken a sokszor fájdalmas emlékeken. Hiába, a látszat olykor csalóka.

Stressz-űző tippek:

- Leghatásosabb egy forró fürdő főleg, ha levendulás. Finom illata nyugtató, ezek mellett a bőrt is hidratálja. Elég egy pár csepp a fürdővízbe.
- Csokoládé minden mennyiségben. Garantáltan hat a rosszkedvre, akármilyen formában fogyasztjuk. Lehet táblás, vagy iható forró csoki. A lényeg, hogy boldogsághormonokat termeljen.
- Séta a jó levegőn. Ha a nap is süt közben, még hatásosabb, hiszen a fény nagyon pozitív hatással van az emberre.
- A jógázás szellemi világunk és testünk összehangolása érdekében a békére készítet.
- Tegyük pár narancshéjat a fűtőtestre. A kellemes illat megalapozza a hangulatot.
- Ha az előzőt párosítjuk kedvenc dalunkkal, közben gyertyát gyújtunk és relaxálunk, biztos a siker.

Volt stressz, nincs stressz

Bőrproblémák:

Okozója: stressz

Különböző bőrproblémák (ekcéma, akné, pikkelysömör) alakulhat ki, amit nagyban befolyásol a stressz.

Szívbetegségek:

Okozója: elfojtás

A düh magunkban tartása magas vérnyomást okozhat, akár szívrohamhoz is vezethet.

Hátfájás:

Okozója: munkahelyi elvárások

A munkahelyi stressz és pénzügyi helyzet miatti aggodalom okozhat ilyen panaszokat. Emellett az asztal fölötti görnyedés, hátunk nem megfelelő tartása is káros.

Gyomorbagajok:

Okozója: szorongás

A szorongás okozta stressz lelassítja az emésztést. Puffadás, hasüregi fájdalom jelentkezhet.

Ízületi betegségek:

Okozója: düh

Az indulat egyes embereknél (feltehetően, akik nem jól kezelik a dühöt), fizikai változást idéz elő a sejtjeikben, és gyulladást okozhat.

Migrén:

Okozója: maximalizmus

Vizsga előtt

Több embertípust vehetünk ilyenkor szemügyre. Van a hisztérika, aki fel-le rohangál a folyosón, közben mindenkinek azt mondogatva, hogy „jaj, most mi lesz velem”, a kiborulás szélén áll. Amikor aztán kijön persze jó jeggyel, már árnyékát sem látni korábbi mivoltának. A második típus az, aki ül egy széken, tördeli az ujjait, izzad a tenyere, sápadt az arca, pedig legjobb tudása szerint felkészült a vizsgára. Őrli magát legbelül. A következő egyedünk az okos, kis szemüveges, copfos lány, aki már az ajtóban áll, hogy elsőnek mehessen be. Úgy érzi megtanulta, izgul ugyan, de nem fél. A negyedik illető az, aki nem tanult, ezért aztán nincs min aggódnia.

A típusok között mindenki által jól látható, hogy ki az, aki számára a legmegterhelőbb a számonkérés. Nem a hisztérika, aki előtte kitombolta magát, nem az „okostojás” és végképp nem a laza gyerek. Csakis az, aki a széken kuporogva szépen szedegeti szét az önbizalmát.

Számos embernek el kell viselnie a stressz mellett a megaláztatást. Ha a főnök letol, nem lehet visszaszólni. Pedig ott van a nyelvünkön, még az is előfordul, hogy nekünk van igazunk, mégsem mondhatjuk ki. Elképesztőek azok a folyamatok, amik ilyenkor végbemennek bennünk. A tehetetlenség érzése, a véleményünk kinyilvánításának tiltása. Persze nem kell szó szerint érteni. Le lehet ordítani a főnök fejét, de nem mindenki teheti meg, főleg azok nem, akiket otthon gyermek vár a munka után.

Ezek csak a legegyszerűbb példák, hiszen vannak, akiknek ezektől sokkal nehezebb helyzetben kell élniük. A családi légkör rengeteg otthonban nem harmonikus. Ez talán még fájdalmasabb, mint a környezetünk hatásai.

A legfontosabb, hogy ne rágódjunk a problémákon, inkább beszéljük ki magunkból. Tomboljunk egyet a szobánkban, engedjük ki a gőzt. Hosszú távon kifizetődő, ha óvjuk a lelkünket is, a testünk mellett. Ha hideg van, felöltözünk, mivel nem akarunk megfázni. Öltöztessünk fel a lelkünket is, védjük meg a környezet káros hatásaitól, hiszen egy kiegyensúlyozott ember mindig boldogabb.

Tömegközlekedés, mint sport

Reggel 7 óra 20 perckor a kispesti metró végállomás peronján rendezték az első full-kontakt utas-utas ellen mérkőzést. Az eddigi semi-kontakt küzdelmek, amiket az emberek a beszálláskor, a jármű belsejében vívtak, már nem elégti ki sem a közönséget, sem a résztvevőket. Komolyabb előadások kellene a reggeli álmos embereknek.

A meccsen a Papucsos álnévű fiatalember maradt alul. Tászkásmedve hamar a földre rántotta, és esélyt sem adott a nála sokkal könnyebb súlyú versenyzőnek. Papucsos a küzdelem után felháborodását fejezte ki, mert hátulról támadott rá ellenfele. Az újságosztó az óvást elutasította, megfigyelése szerint a táskás, középkorú úr, nem hátulról kezdeményezte a küzdelmet. A bíró, aki higgadt járókelő jelmezben volt, jól beszélt a harcosokkal, remekül kezelte a feltörő állati ösztönöket is.

A verekedés végén döntetlen hirdettek.

A megfigyelők úgy ítélték, mindkét fél sikeresen elvesztette emberi méltóságát.

Mozgó jármű ablakán embert kidobni tilos

Tömegközlekedési eszközökön és környékükön eddig csak a könyök-harc, a testcselek mentek. Jól megfigyelhető az evolúció a technikákban.

Mikor ez sport még gyerekcipőben járt, az emberek előzékenyek voltak egymással. A fejlődéssel, azonban egyre többen döbbsentek rá, hogy a valódi célt, az ülőhely megszerzését, csak akkor teljesíthetik, ha komoly küzdelmet folytatnak érte a többi versenyzővel. A zsigerből jövő harc során fejlődött ki például az úgy nevezett „betörés”, aminek során a játékos a megálló hátsó részében vár, majd amikor a személyszállító eszköz beáll, és kinyitja az ajtót, letiporva mindenkit rohan fel a járműre. A „betörés” azonban jól blokkolható a „bástya” állással. Ehhez egy titkos megállapodást kötnek a játékosok, és együttesen állják el a le- és felszállók útját, abszolút uralva közlekedés áramlását. Ilyenkor kiválasztanak egy domináns játékosot, egy csapatvezetőt, aki vállalja, hogy a leszállókkal szemben közlekedve utat tör a csapatának.

Vannak olyanok játékosok (védők), akik azért állnak az ajtó elé, hogy akadályozzák az utasok bejutását a játéktérre. A játékosok mennyiségi szabályozásában játszanak szerepet. Láthatjuk tehát, hogy igen komplex városi játékról van szó.

Ha az utas bejutott a járműbe, újabb stratégiákat vethet be. Az egyiknek a „blokk” nevet adták, a módszer nagyon egyszerű: a felszállás után a játékosnak rögtön meg kell állnia az ajtóban. Ezzel a további felszállók, riválisok, bejutását nehezíti, és mentálisan sokkolja őket a tömött jármű illúziójával. (A blokkot jól felismerhetjük, hiszen a szállítóeszköz távolodásakor belső üres tér figyelhető meg. Ilyenkor a lent maradt játékos bosszankodik, amiből erőt gyűjt a következő járműre való agresszív felszálláshoz.)

A játéktéren, a szállítóeszköz belsejében megkezdődik az ülőhely vadászat. Vannak, akik a „ráfutás” technikáját alkalmazzák, ezzel akár több méter távolságból, emberek mennyiségétől függetlenül is, szerezhetnek ülést. Vannak olyan játékosok, akik öregnek, gyengének vagy kismamának álcázzák magukat (attól sem riadnak el, hogy egy gyermeket cipeljenek magukkal), ők együttérzést akarnak kivívni. Ezzel a már elfoglalt ülőhelyek valamelyikét is megkaparinthatják. Szerencsére ezen az ócska trükkön, már egyre többen látnak keresztül, és újra az erő érvényesülhet a fondorlattal szemben.

A játékosoknak egyszerre öröm és megnyugvás, ha le tudnak ülni, ugyanis így könnyebben átvészelve a sűrítést. Ez a járművezetők feladata. A sűrítés célja, hogy minden megállóban legyen esélyük az újonnan felszálló játékosoknak. Erős fékezések, gödrök, bukkanók sorozatával elérik, hogy az álló utasok kapaszkodó izmaik meggyengülnek, majd a fizika erőhatásainak engedelmessé az utazó testek tömörülni kezdenek, lassan megtöltve a szállítójármű belsejét is.

A tudósok vizsgálódnak ennek a spontán kialakult sportnak a szabályait illetően, de vannak még megmagyarázhatatlan események. Ilyen az is, amikor az utazó tömeg kellős közepén egy üres széket találunk. Az eddigi kutatások alapján feltételezhető, hogy valószínűsíthetően egy szabályszerű mintát követve, néha előjön egy nagyon ősi ösztön, az úgy nevezett „előzékenység”. Ilyenkor a „nem veszem el más elől az ülőhelyet” gát felülbírálja a játék valódi célját.

Mind a tudós társadalom, mind a laikus megfigyelők kíváncsian követik ennek a városi sportnak a fejlődését.

A mai kérdés tehát: Vajon be kerül-e a Tömegközlekedésbe a durva erőszak?

Sablik Henrik
kép: Varga Kovács Péter

Metróállomáson

Tömegben próbáld felvenni a ritmust, vagy állj félre. Ne tarts fel senkit! De toladni is értelmetlen.

Ha úgy gondold, bármivel tudnád segíteni kis csapatunk munkáját, kérlek, küldj egy levelet, amiben megírod, mi lenne az!

Cím: sablikh@gmail.com

Húgyfoltos valóság

Budapest, Budapest de csodás! - Messziről és a képeslapokon valóban szépen mutat a főváros, mivel rengeteg csodás hely akad Budapesten, ám az itt élőknek nem ezek határozzák meg az általános városképet.

Budapest, Budapest de csodás! – állítja a nóta, és a legtöbb idelátogató hollywoodi sztár. Ezzel, a ránk nézve hízelgő kijelentéssel vitatkozni, kár lenne, de lehet. Persze a nyugati kontinensről idelátogató „színészek” szemszögét tekintve, a Hiltonban kétégtelenül kellemes lehet pár napot eltölteni ebben a „világvárosban”.

Messziről és a képeslapokon valóban szépen mutat a főváros, mivel rengeteg csodás hely akad Budapesten, ám az itt élőknek nem ezek határozzák meg az általános városképet, hisz nem jellemző, hogy az ember a nap nagy részét a Hősök-terén, a Citadellánál, a várban, vagy ne adj Isten a Parlamentben tölti. – Bár az országház előtt lébecolni manapság divatos időtöltés. – Az idetevett turisták meg többnyire úgyis azt látják, amit mi szeretnénk, hogy lássanak.

Kevésbé felületes szemléletre kínál lehetőséget egy kis séta a belváros utcáin – amit munkába menet is megejthetünk. A lakást elhagyva felemelő látvány fogadja a metropoliszlakót – az emberi és állati fekália szinte díszítősorként dobja fel a szürke városi aszfalt egyhangúságát. Az emberi test bőven szolgáltat testnedveket, melyek bizony olyan foltot hagynak a betonon, és az ember emlékezetében egyaránt, amivel az intelligens mosóporok sem bírnak, még kevésbé szegény polgár gyomra és orra, aki nap mint nap szembesülni kénytelen a húgyfoltos valósággal.

Így talán érthető, hogy aki csak teheti az autójába menekül. Persze sok a dugó, légszennyezés, cukros nagymama, miegymás... Megy az egymásra mutogatás, és a harc az autók kiszorítása érdekében, mert természetesen az anti-autósok élharcosai csúcsidőben metrón és villamoson utaznak. Sok jó ember kis helyen is elfér! - tartja a mondás, bár nekem két nagydarab kopasz úriember, egy nagymama – unokástól – és egy korosodó dán dog közé szorulva mégis olyan érzésem van, valahol hibádzik ez a tézis.

E kérdésben az érezhető javulás eléréséhez az autók egyharmadát biztosan ki kellene vonni a városi közlekedésből, ami újabb sok ezer tömegközlekedőt jelentene, amit az így is túlterhelt tömegközlekedés képtelen lenne befogadni – bár talán a vezetőfülkékben még akadna némi hely. Ilyenkor felmerül az emberben a kérdés, hogy vajon tényleg komolyan gondolták a felszólaló urak és hölgyek, hogy ilyen feltételek mellett az autósokat kényelmük feladására bírják?

Talán az egyetlen értelmes, de mindenképpen az egyik leghasznosabb megmozdulás a Critical Mass; – az emberi erővel hajtott bicikli hasznos, egészséges, környezetbarát és a fővárosi közlekedésben olykor még gyorsabb is négykerekű társainál. Meg kell hagyni azonban, igen komikus látványt nyújt egy öltönyös alak, ahogy az erősen korrodált még az előzőrendszerben „letömeggyártott” Csepel kerékpárján vért izzadva igyekszik időben odaérni a fél éves tárgyalásra – még ha csak azért is, hogy a fejeseknek friss kávéja legyen.

Persze mindent meglehet szokni. Kérdés, hogy akarjuk-e?

Ámann Richárd

Buszon

Soha ne állj meg az ajtóban! Próbálj beljebb menni, úgyis leengednek leszálláskor, hiszen Te is le szoktál engedni másokat.

Ha egyedül utazol - és egy- és kétszemélyes ülések is vannak szabadon- akkor úgy foglalj helyet, hogy akik ketten vannak, egymás mellett tudjanak ülni.

Ha már ülve utaztál, engedd azokat leszállni először, akik mindvégig álltak.

Társadalmi folyamatok – a felelősség mindenkié

„Minden többlet valamilyen hiány forrása,
minden hiány valamilyen többletet eredményez.”
(R.W.Emerson)

A testünkben végbemenő folyamatok törvényszerűségeit fellelhetjük az emberi társadalmunk működésében, de a természet ősi törvényei is mind analóg és szimbolikus példával szolgálnak ennek bizonyítására.

A társadalom működésében a legtöbb problémát azok a REND-BONTÓK okozzák, akik valamiféle hiányban szenvednek saját tudatosságuk és önismeretük hiánya, valamint negatív külső hatások összegződésének eredményeképpen. Ezek a (leginkább gyermekkorban erős) meghatározó külső hatások, mint a neveltetés (alapértékeket meghatározó tényező!), negatív példamutatásból, példaképektől átvett/felvett viselkedésminták, vagy a szeretet, megértés, elfogadás hiánya (ALAP-VETŐ emberi szükségletek) erőteljes befolyással bírnak a személyiség kialakulására, és meghatározó jegyeinek rögzülésére. Ennek következményeképpen a lelki sérült és hibás énképpel rendelkező egyének megbontják

Maguk körül a fennálló rendet, belső káoszukat a világba szabadítják (gondolatok=> valóság), és ezzel saját életük eseményeinek alakításában, valamint a környezetükben súlyos problémákat indukálnak, amiknek körhullámai, a vízbe dobott kő szimbolikája alapján egyre tovább és tovább gyűrűznek az élet különféle területein. A szülőknak, nevelőknek, tanítóknak, és mindazoknak, akik példával szolgálnak egy felnövő nemzedék számára, hatalmas felelőssége van a példamutatásban, és abban hogy életük hitelességével mennyire támasszák alá a mutatott PÉLDA-KÉP-et.

„Ami tőlem indul, hozzám tér vissza.
Minden számít, amit teszünk, és minden, amit nem.
Minden, amit mással teszünk, magunkkal is tesszük.”

Reich Károly
Kép: Reich Károly

Villamoson

A minap a 19-es villamoson utaztam Kelenföld felé. Álmos fények, koszos ablakok között szokásos esti monoton zötyögés a „nosztalgia” villamoson. Páran vagyunk már csak így a végállomás felé. Figyelmes vagyok, hisz minden pillanatban adódhat úgy, hogy elkapok néhány pillanatképet, hogy azután magamban vizsgáljam a magyar urbán társadalom szociális jelenségeit a kispapok, kisemberek koordinátái közt. Fülemben a Franz Ferdinand Well that was easy című száma, belső ritmusos mozgás, de ez nem annyira lényeges. Tény, hogy ebben a félhomályban, gyorsuló, lassuló test erőhatásaival küzdve, jólesik, hogy milyen nagyszerű a popkultúra.

Kifelé bambulva a vizuális visszajelzés a megszokott, semmi változás, de valahogy mégis furcsa. Balra fordulva ismét, leesik, hogy mégis a mai napra is van valami. Negyven körüli otthontalan, mosdatlan, kócos hajú, ősz szakálás férfi. Elmélyülten olvas. Egy megsárgult, régi szépirodalmi kötetet. Itt valahol Európában egy sárga villamoson olvas egy olyas valaki, kinek kilátásai nem egyeznek egy karrierista szinglivel. Mégis jelen pillanatban legyőzte az arany értékét, a presztízs hatalmát. Egy másik miliőben él, lélegzik, nevet, szeretkezik. Talán ott boldog és egy kicsit itt is, mivel ott jól érzi magát. Abban a világban, melyben lehet egy katolikus pap, festő, villanyszerelő, újságíró vagy egy elitista milliárdos is. A Gutenberg-galaxisban. Hullottak fejek a bárd alatt, a testvériség, egyenlőség nevében, pár ember a társadalom rétegének közepén, tetején és ő, aki mégis lent. Hol van?

Egy lomha péntek délután a várost ellepő kereskedelmi háló óriás szörnyének gyomrában jártunk, elvegyülve a családi és baráti programjaikat töltő emberek között.

Sejtelmünk sem volt, mi folyik Budapest nem is olyan távoli pontján. Ostoba rohangálás. Boltról boltra szálltunk, mint virágra a kíváncsi lepke, hogy tökéletes táskát találjunk. A pénzköltés, a vásárlás és az új dolog birtoklásának eufórikus élménye, a modernkor tudatmódosítója.

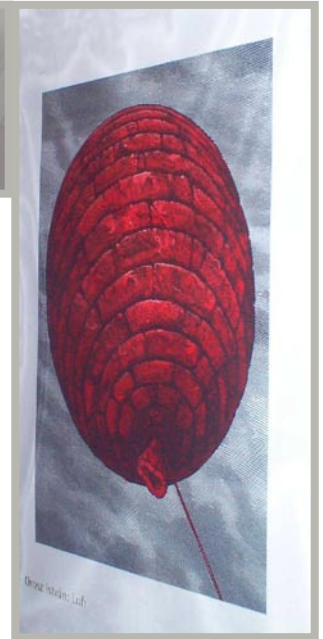
Vidáman szálltunk fel a városunkban közlekedő, a jövő tömegjárműveire emlékeztető - s így az öreg és szürke épületekkel igen csak erős kontrasztot alkotó - óriás hernyóra. Belseje végtelen. Szürke és szűk. Műanyag ülésai hidegek és barátságtalanok. Mindig mélységes csönd uralkodik ezen a járművön, mert a zakatoláshoz szokott városi ember inkább hallgat, minthogy ismeretlenek hallják mondanivalóját. Akadnak kivételek - külföldiek - akik mit sem törődve a budapestiek áhítattal átítatott, szent közlekedési csendjével, ugyanúgy üvöltenek mintha egy trolin vagy más zörgő, csattogó járművön utaznának.

Jászai Mari tér. A gép kellemes női hangja után a vezető szól a mikrofonba:

„A kettes villamos a zavargások miatt nem jár.”
Az arcok nem rezzennek. A csönd, a közöny megmarad.

Sablik Henrik

Nézz a lábad elé is! Kiállítás a mozgólépcső mellett

Egy perc. Ennyi időt töltünk a mozgólépcsőn, ha a mélybe vagy éppen a felszínre haladunk. Unalmas egy percek ezek, különösen, ha naponta többször is metrózunk. Márpedig mindenki legalább kétszer utazik azon a fránya lépcsőn, ami vagy működik, vagy nem. Vagy tudunk mit kezdeni magunkkal, vagy nem. Ez utóbbi közönségre gondolnak a hirdető: könyveket ajánlanak, programokat, különböző termékeket kínálnak, és a végén arra figyelmeztet a felirat: nézz a lábad elé.

Az Arany János utcai állomáson Történt a héten valami. Eltűntek a hirdetések és képzőművészeti alkotások várják a szemeket. Sőt! Idézetekkel is találkozhatunk, ha jól figyelünk és van időnk elolvasni az a pár sort. A szervezők már a Magyar Kultúra Napja rendezvényeire készülnek. A fő cél az volt, hogy aki nem jut el múzeumokba, hozzák el neki oda a műveket, ahol él. Óriási ötlet! A marketing egy fontos része, menjünk a fogyasztóhoz.

58 kortárs alkotó. Iparművészek és képzőművészek. Február 21-ig! Arany János utcai metróállomás. Lépcső. Nézz oldalra is, ne csak a lábad elé. Megéri...

Tóth András

Időjárás-jelentés

A következő egy hét időjárása a következő módon alakul:

Pénteken megszűnik a csapadék-hajlam, a nappali hőmérséklet 10° körül várható.

Az éjjeli fagyok megszűnnek, kissé szeles /dél-délnyugat/ idő lesz. Hétfvégén - főképp az ország délnyugati területein- időnként erős lesz a légmozgás.

(amatőr meteorológusunktól)

A Parfüm

Egy gyilkos története- Nehéz kérdéseket felvető alkotás, különleges, művészi képi megoldásokkal, profi rendezéssel. Ez Tom Tykwer legújabb filmje.

Hazánkban január 11-én mutatták be először Tom Tykwer legfrissebb rendezését, a Patrick Süskind nagyszerű regényéből készült Parfümöt. A lebilincselő könyv megjelenése után sokan kételkedtek abban, hogy sikerülhet szélesvászonra is túlszárnyalni, de Tykwer bizonyított.

A Parfüm izgalmas, művészi és rendkívül bonyolult film, s éppen ez adja a valódi ízt, akárcsak annak idején a regényét. A gyönyörű képek, az újtó operatőri megoldások és a színészek szinte tökéletes játéka teszik felejthetlenné ezt az opuszt.

Bár a főszereplő Ben Whishaw neve egyelőre ismeretlen, a mellékszerepekben igazi sztárparádét láthatunk. Hogy csak pár nevet említsék: Dustin Hofmann, Alan Rickman.

A történet a XVIII. században játszódik, főszereplője pedig egy különleges képességgel megáldott (vagy megátkozott?) férfi, bizonyos Jean-Baptiste Grenouille. Egy halpiacon születik, s cseppet sem biztató sors vár rá. Már gyerekként képes érezni a kövek, a víz, a fű illatát, többet tudja így meg róluk, mint bárki ezen a világon. A városban elszegődik egy híres parfümkészítőhöz, aki megtanítja őt „bezárni az illatot”, s ettől fogva Jean-Baptiste minden vágya saját illatának meglelése.

E film nehéz és fontos kérdéseket vet fel. Már a főszereplő személye is kétséges: meg nem értett zseni vagy pszichopata sorozatgyilkos?

Meg lehet-e érteni cselekedeteit, ha a sorsát is figyelembe vesszük? Sajnálhatjuk-e?

Nem egy könnyen felejthető délutáni-mozi. Azoknak ajánlom, akik el mernek gondolkodni rajta.

Ternák Tünde

Mikor buliztál utoljára egy igazán jót?!

2007. február 10. A38 Hajó 21 óra: Egy Kiss Erzsébet Zene, Lajkó Félix, Pop Ivan, Pannonia Allstars Ska Orchestra, Dj Joezz és Dj Croat (alias Horváth Laci) – farsangi jelmezbállal megspékelve, a téma: Made in China

A rendezvényre a belépő 2000 forint, aminek a teljes összegét Horváth László (képzőművész, zenész) gyógyítására fordítanak a szervezők. Laci 2005. áprilisában – minden fizikai előzmény nélkül – gyomorszájától lefelé lebélt. Azóta kerekesszékekhez kötött.

Az esti program 20 órától kezdődik Urgyen buddhista tanító vezetésével, a Milarepa Verzió csoport gyógyító szertartásával, majd a Laci első kínai útjáról készült - egy hónapon át tartó összejt beültetési kezelést kapott Shenzenben - Made in China című rövidfilmje kerül bemutatásra.

A nagy méretű összefogást mutatja, hogy az A38 Hajó térítésmentesen vesz részt a programban.

A koncertek 21 órától kezdődnek. Tánc, multság hajnalig! Visual: Kaos Camping!

Gyere el! Segítség!

Bulizz egy igazán jót!

Ne felejtse el beöltözni!

Több infó:

<http://keljfellaci.popivan.com/>

Critical Mass interjú

A bringások már 2004 óta harcolnak nyíltan a környezetünkért, egy élhetőbb városért, egy normális közlekedésért. Vasárnap (2007.02.11.) együtt demonstrál a Greenpeace, a Critical Mass, a Levegő Munkacsoport, a Magyar Kerékpárosklub, a Zöfi, és a VBB a budapesti légszennyezettség csökkentéséért. 14 órakor indulnak a Városligeti Műjégpályától, a Dózsa György út, Váci út, Nyugati tér, Bajcsy, Városház tér útvonalon.

Kürti Gábort, a Critical Mass és a Hajtás Pajás bickilisfutár cég egyik fő alakját kérdeztem:

Mentrópia: Elég villám tempóban szervezitek a hétfégi megmozdulást. Hányan lesztek? Mit szeretnétek elérni vele?

Kürti Gábor: Időjárástól függően 500-1500 emberre számítunk, és arra hogy végre valós társadalmi igényt tudunk felmutatni a mindannyiunkat sújtó városi légszennyezés ellen. Az autós közlekedés gyakorlatilag 20 év alatt tönkretette a várost. Harc nélkül buktunk el köztereket, egészséget, tömegközlekedést, turizmust, épületeket, és rengeteg pénzt (adót). Én hosszú távon egy "a szennyező fizessen" elv gyakorlati érvényesülésében bízok. Még így is kétséges, hogy egyáltalán képes-e kifizetni egy kényelemből autót vezető ember a Bazilika restaurálását, a házfalak feketedése miatti vakolást, az évi több ezer gyermekkori asztma, felnőttkori tüdő-, szív-, ér- vagy idegrendszeri betegségek kialakulását, a közlekedési szennyezés, és zaj miatt indult szuburbanizáció költségeit, az elhódított közterek árát, stb... De egyre inkább felismerik az emberek, hogy a kényelem mások sokszorosan nagyobb kárára van.

ME: Sikerült már elérnetek valamit? Érezhető az akcióknak az ereje?

Kürti: Egyértelműen igen. Ma már milliárdos tételekért küzdünk, de még ez is kevés, mert a környezetszennyezés hatalmas, a bringás infrastruktúra viszont nagy versenyhátrányból indul. A legjelentősebb sikereket a kerékpározás terjesztésében értük el. Ez majd mindennél jobban ki tudja kényszeríteni az infrastruktúrafejlesztést is. Egyébként az autóvezetők is egyre rutinosabban kezelik a kerékpárosokat, sőt a mindennapi előzékeny gesztusok is mintha szaporodnának az utakon.

ME: Mit vizualizálsz szívesen? Mit hoz a jövő?

Kürti: Az autó visszaszorul, mert rendkívül káros (adóztatni, korlátozni fogják). A tömegközlekedés a jelenlegi 55-60%-ról 65-70%-ra, a bringa pedig 2%-ról 10-12%-ra növekedik. Hollandiához, Dániához és Németországhoz hasonlóan.

ME: Milyen előnyököt ad a kerékpározás? Hogyan ajánlanád másoknak?

Kürti: A szabad, és hatékonyabb időbeosztást, takarékoskodást, egészséges életmódot, fenntarthatóságot tartom a fő előnyöknek, így ezzel reklámozom. Jobb életminőséget, kedélyállapotot, szinte teljesen elmaradó téli betegségeket, nagyobb szabadságérzetet, kreatív gondolatokat, és jelentős anyagi megtakarítást ígérnek minden városi kerékpározásra váltónak. Én legalábbis ezeket nyertem vele.

Sablík Henrik

Több info:

<http://criticalmass.hu/>

Csődeljárás a TESZKÓ ellen – hazug reklámok az utcán

Elszánt metrózó és gyalogjáró vagyok. A városi gépkocsivezetők elleni szokásos érveim többek között a dugók, a füst, és a parkolás nehézsége. A lóerők megrögzött hívei ráadásul kimaradnak a tömegközlekedés néhány szórakoztató mellékjelenségéből is, például nem találkozhatnak szórólaposztókkal az aluljárókban. Nem is tudják mit veszítettek. Talán ők sem hagynának ki egy kilencven százalékos cipőleértékelést.

Városszerte jártamban-keltemben gyakran próbálnak különböző emberek különféle cetliket a kezembe nyomni. Időnként sikerrel. Elsőként szeretnék számot adni arról a dilemmáról, ami a környezetvédőket sújtja. Úgy vélem, ésszerű lenne visszautasítani a felkínált, illetve sokszor erőszakosan ránk tukmált reklámanyagokat, amelyek legtöbbször azonnal hulladékként végzik. Nap mint nap szóróanyagok ezreit nyomtatják ki, holott egy nagyobbfajta plakát költséghatékonysága és reklámértéke jelentősebb. Viszont nem árt belegondolnunk, hogy a terjesztőket teljesítménybér alapján fizetik, ráadásul akkor mehetnek haza, ha az összes papírt kiosztották. Egykori saját tapasztalataimból kiindulva tudom, hogy munkaadóik gyakran szűrőpróbaszerűen figyelik őket, ezért a szabotálás lehetősége kizárt. Vagyis ha elveszük a szórólapot, azzal segítjük őket. A reklámozók egyébként pont ezt használják ki. A társadalomnak bele kell nyugodnia, hogy diákok és munkanélküliek pénzkereseti lehetőségként az effajta hirdetések terjesztését végzik, ám egyes megtévesztő reklámok ellen nem ártana felvenni a harcot.

Körülbelül két éve tűnt fel a Kiskörút környékén az első falragasz, mely márkás olasz bőrcipők „kiárúsítását” (sic!), 90 százalékos leértékelését ígérte. Kisvártatva megjelentek a terjesztőmunkások az Astoria aluljárójában. A szórólapon azonban ettől kezdve a szimpla „kiárúsítás” helyett a következő állt: „Végkiárúsítás a Teszkóban! A Teszkó szlovákiai áruházainak megszűnése miatt a készleteket akciós áron kiárúsítjuk” Oknyomozó riportom első fázisaként még akkoriban felhívtam a szóban forgó hipermarket hazai képviselőjét, természetesen nem volt közük a dologhoz. A Rákóczi úti helyszínen szaglászva egyébként kiderült: a márkás olasz cipőkből „teszkó-termékké” változott lábbelik – természetesen – szintetikus, rossz szagú kínai áruk. A vásárláshoz számla nem jár. Kérdésemre az alkalmazottak nem akartak semmiről nyilatkozni, de megkaptam az állítólagos főnök telefonszámát. A számon egyébként azóta sem jelentkezett senki. Az eset és az üzlet zavartalan működése miatt folyamatosan bosszankodtam. Egyrészt hogy tűrheti el a nagyáruház-lánc, hogy nevével visszaéljenek, másrészt miért nem tesz semmit a Fogyasztóvédelem?

Az elmúlt hónapokban a kis vállalkozás taktikát váltott és osztódni kezdett. Feltűntek a dílerek a Kálvin téren, a Ferenciek terén, és a Váci utcában is, ők már a kihelyezett lerakatok címével reklámozták az újra 90 százalékos kedvezményű márkás cipőket. Ezúttal a következő körítésel: „Végkiárúsítás CSAK MA! Üzletünk a mai napon csődeljárás miatt végleg bezár.” Érdekes ez az örökké tartó „csak ma”. Mindig egy iskolai faliújság jut róla eszembe: „X tanár úr mai órája betegség miatt elmarad.” A cédula két hétig tartotta távol X tanár úr aktuális „mai” órájától a diákokat.

Már Székesfehérváron is.

A Kígyó utcai aluljáróban egy alkalommal este hétig, az üzlet zárásáig vártam, hogy négyszemközt beszélhessek az eladókkal. Természetesen csődeljárás aznap sem volt.

-Jó napot kívánok, Önöké ez a szórólap?

-Igen, de már bezártunk.

-És ezek szerint holnap már nem vehetek cipőt, igaz?

-Dehogynem (kényszeredett mosoly), ez csak csalogató szöveg. A csődeljárás... hát az úgy működik, hogy az nincsen. Még sosem szólt miatta senki. Valahogy el kell adni, nem? Holnap is jöhet.

-Igazából nem vásárolni jöttem. Válaszolnának néhány kérdésemre?

-Nem, ne haragudjon, nem mondhatunk semmit.

-Miért?

-Mert nem. Nem szabad. Nem... lehet. Nem.

-Miért írták ki, hogy 90 százalékos? Ezek ócska kínai termékek. A megtévesztés törvénybe ütköző, tudják?

-Tudjuk. De nem érdekel minket, mi csak alkalmazottak vagyunk.

-Beszélhetnék a főnökükkel?

-Nem tudjuk a nevét és a telefonszámát. Időnként idejön, új árut hoz és elviszi a pénzt.

-Akkor megvárom.

-Ma nem jön.

Nos, igazán valószínűtlennek tartom, hogy ne ismernék munkaadójukat, szerződés nyilván nem védi őket, így félnek attól, hogy utcára kerülnek, ha nyilatkoznak. Érdekes módon a két osztogató – hajléktalan kinézetű – ember is elzárkózott a főnök kilétét firtató kérdések elől. Egyiküktől, a Jégbüfé mellett működő, negyvenhét éves Józseftől azonban annyit megtudtam, hogy alkalmanként ezer forintot keres, kora délutántól este hétig dolgozik. Állítása szerint nem kapna más munkát, volt már több állásinterjú, mindenhol laccímkarttyát kértek tőle, a „hajléktalan” szóra pedig egyszerűen elküldték.

-Elég unalmas és fárasztó meló, nem is fizetnek sokat. De muszáj.

-Mióta dolgozik nekik?

-Fél éve... de nem mindennap. Szerződés nincs, esténként adják a pénzt.

-Hogyan akadt rájuk?

-Néhány haver a Nyugati téren osztogatott, tőlük tudtam meg. Egyébként már Újpesten is van egy üzlet, ott is csövesek és kisnyugdijasok terjesztenek.

-Eddig csak a Belvárosban láttam ilyesmit.

-Igen, erre felé is van sok. Egész hálózat (nevet.)

-És el szokták venni a járókelők?

-Általában igen, van aki tüntetően továbbmegy, megértem őket.

-Meggérdezhetem, hogy hol húzza meg magát?

-Itt is, ott is. A Népszigeten volt egy kunyhóm, de valaki felgyújtotta. Egy darabig éjszakai buszon aludtam.

Begyűjtöttem néhányat a kérdéses szórólapokból. Egyszerű, fehér papírra nyomtatott nagybetűs írások. A zöld, piros és kék szövegű változatok betűtípusa és elrendezése hasonló, épp csak az aktuális lerakat címe tér el. Telefonszám és egyéb elérhetőség egyikén sem szerepel. A Petőfi Sándor utcában az egyik nénitől kaptam egy olyat, amin kis rajz segíti az eligazodást a környéken. Megtudtam, hogy ez a külföldieknek szól, akik legtöbbször azt sem tudják, miről van szó. A Vörösmarty téren tanúja voltam, ahogy egy német család minden tagja lelkesen elkérte a terjesztőtől a maga példányát. Néhány másodpercig tanácstalanul nézték a lapokat, majd a legközelebbi kukába hajították őket. Pedig nekik valószínűleg a sosemvolt „eredeti ár” sem lenne túl drága azért a „márkás cipőért”. Kíváncsian várom az idegen nyelvű szórólapok megjelenését. Persze igazából egy átfogó hatósági vizsgálatnak örülnék.

Pásztor Árpád Attila

sic!: az előtte álló szó vagy kifejezés az író akaratára szerint, tehát direkt szerepel úgy a szövegben

Ellenőrrel

Ha bliccelsz, és rajtakapnak, tiszteld meg az utastársaidat azzal, hogy kötekedés nélkül leszállsz a járműről, ha már büntetést nem akarsz fizetni.

Jövő héttől képregény!

Caravaggio Rómája Kutassuk fel együtt a festő munkáit!

Robert Payne izgalmas, olvasmányos könyve keltette fel kíváncsiságomat Caravaggio (1573–1610) iránt. Egy balatoni kirándulás alkalmával találkoztam az olasz festő életrajzával, az olvasás közben és után pedig bújtam a képzőművészeti albumokat, lestem azokat a képeket, amelyekről olvastam.

A legtöbb alkotása Rómában látható. Szerveztem is magamnak egy Michelangelo Merisi da Caravaggio körutat, nem olyat, amilyeneket az utazási irodák szerveznek, csak hasonlót. A különbség annyi, hogy más szemmel, talán elmélyültebben nézegettem a templomokban és a képtárakban fellelhető festményeket. Tudtam, mikor és milyen körülmények között alkotta azokat, kik voltak a modellek, mi volt a célja. Egy kerek történetet kaptam egy életút göröngyös, kalandregényekbe illő szakaszáról.

„Rómában többet fizetnek, és nem csak az angyalokért. A pápának fogok dolgozni, a híres bíborosoknak”. Ezt Caravaggio inas éveiben mondta festő mesterének, Simone Peterzanónak, aki nem nagyon akart hinni a fülének. A szemének sem, hiszen évekkel később templomok falán, ott is a fő helyeken találkozott

makacs tanítványának munkáival. Nincs pontos adat arról, hogy mikor utazott az örök városba, valószínűleg 1589-ben vagy 1590-ben. Éppen a legjobbkor, a legjobb korban érkezett ide, hiszen ekkor kezdődik Róma nagy korszaka, ekkor kezd újra élni, épülni. Ebben az időben vezetik be az Acqua Felice tiszta vizét, ekkor kerül egyebek mellett a Piazza del Popolo-ra és a Piazza di S. Pietro-ra a híres obeliszk, és éppen 1589-ben fejezik be a S. Luigi dei Francesi templom homlokzatát (ebbe a templomba még visszatérünk, hiszen fontos helyszín az ifjú festő életében).

Ezekben a zajos, változásokat sejtető években folytatja küzdelmét Caravaggio, immár rómaiként és koldusként hét festménnyel és egy fekete számmal az oldalán. Arról, hogy hol lakik, merre dolgozik ezekben az időkben, számos történet szól, az viszont fontos az utazásom miatt is megemlíteni, hogy több évet tölt el Del Monte bíboros palotájában, azaz annak egyik sötét pinceszobájában. A bíboros - akiről még életében azt beszéltek, hogy homoszexuális - szponzorálta Caravaggio több, fiatal férfiakat ábrázoló romantikus hangulatú festményét. Az épület, ahol élt és alkotott, a Palazzo Madama a 16-ik században épült és a Mediciek városi rezidenciája volt. Az épület 1871 óta az olasz szenátus székhelye, így sajnos nem láthattam belülről, ám barokk homlokzatát – amely 1649-re készült el - érdemes jobban szemügyre venni. Innen nincs is mesze a következő, már említett, fontos állomás.

Ha a Pantheon előtti tér északi csúcsánál fordulunk balra, a Via Giustiniani egyenesen elvezet a franciák Szent Lajosról elnevezett templomához (a francia nép történelmében hasonló szerepet tölt be a férfiú, mint a miénkben Szent István). A szürke épület belseje a cél, hiszen a bal oldali ötödik, Contarelli kápolnában hármat is találunk az olasz festő korai műveiből. A Máté-képek közül a Szent Máté elhivatása az első igazán nagyigényű alkotás – vélik a hozzáértők.

Egy biztos: mindhárom festmény szereplőit tökéletesen ábrázolta, hiszen úgy vélhetjük: mi is részesei vagyunk a történetnek.

Második római sétámat ott kezdtem, ahol az észak felől érkezők jutottak a városba: a Piazza del Popolo-n. A tér észak-keleti sarkán áll az egyik legszebb római Mária-templom, a Santa Maria del Popolo, amely 1472 és 77 között épült. A főoltár és a szentély is tartogatott élményeket, ám én sietve a bal oldali utolsó kápolnába mentem, amelynek Cerasi a neve. Itt két Caravaggio-alkotást találunk, a Szent Péter keresztrefeszítését és Szent Pál megtérését (a képen).

hívős távolságtartás helyett olyan közel hozza a jelenetet a nézőhöz, amennyire csak lehet. Szent Péter kivégzését a maga durva valóságában festette meg, ahogyan Szent Pál megtérését is merészen ábrázolta: a kép középpontjában nem a szent, hanem a ló áll, fényben fürödve (a hatalmas „fénycsík” a mennyből érkezik, mint ahogy az Apostolok cselekedeteiben is olvashatjuk). Ez a fény adja meg a tartalmat és az értelmet, isteni sugárzást kölcsönözve ezzel. Szent Pál a hátán fekszik, félig-meddig egy igásló alatt, amely a hátsó felét mutatja nekünk. Pál és a ló túlzott rövidülésben van ábrázolva. Ehhez a munkájához egyébként a térről hívott modelleket, a szolga például egy féllábú, félvak öreg volt, aki sokszor a festőnél pihente ki fáradalmait. Sokszor éppen az általa választott modellek miatt támadták, utcai csavargót, prostituáltat és a római éjszakai élet több ismert figuráját vitte ugyanis vászonra, mint vallásos figurákat. Művészettörténészek szerint főként azért tartotta az egyház eretneknek az olasz festő munkáit, mert homoszexuális töltésűek, bibliailag és történelmileg helytelenek, sötét hangulatúak, groteszkek, egy zaklatott lélek kisugárzásai.

A Santa Maria del Popolo templomból a Spanyol lépcsőn át a Villa Borghese felé vettem az irányt. Egy kávéra és egy kis dolce érzésre azért megálltam, leültem. Isteni édességeket kóstoltam e négy nap alatt, a tejes kávéról – il caffè latte – egyik nap sem mondtam le.

Diadalmas Ámor (1598-1599)

Róma második legnagyobb parkja 1613 és 1616 között épült. Találunk itt egy mini-állatkertet és csónakázhatunk is, én inkább a kétemeletes Casino Borghesét választottam. Itt, az emeleti képtárban tartják Caravaggio néhány festményét, köztük a Beteg Bacchus-gyereket és a Gyümölcskosarat tartó fiút. E két alkotás a festő korai művei közül való, és mind a kettő önarckép. A Galleria Borghese őrizi a Mária gyermekével és Szent Annával, a Kígyós Madonna, a Szent Jeromos és a Dávid című képet is. A Dávidot nem láthattam otthonában, de Budapesten, a Szépművészeti Múzeumban ücsöröggettem a kép előtt, többször is.

A harmadik nap a Vatikáni Képtaré. A Sírbatétel előtt állok, amelyet Caravaggio 1602-ben, több mint 400 éve (!) festett. Nem fog a képen az idő, ma is csodálatos, a kortársak ezt a képét tulajdonították a „legjobb művének”. A népszerűség ára vagy átka, hogy 1797-ben a franciák szerezték meg és vitték Napóleon múzeumába, ahonnan csak 1815-ben kerül vissza a Vatikánba. Nem ez a képtár azonban az eredeti helye a festménynek, hanem a Chiesa Nuova, az új templom, amelyet a nép nevezett így.

Vacsora Emmausban (részlet), 1606 - Milánó

Tóth András

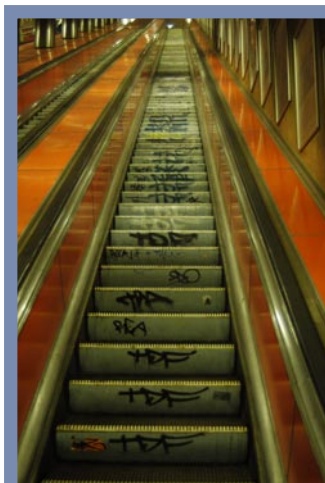

És még egy – utolsó – templom a Caravaggio-séta alkalmából, a Sant' Agostino, amely egy kicsit messzebb esik Róma nevezetességeitől. A bal első kápolna díszes a Loretói Madonna, amelyet 1603 és 1605 között készített. Caravaggio modellje egy Lena nevű lány volt, akivel állítólag szorosabb kapcsolatban állt.

Van még miből válogatni, ha a kalandos életű Caravaggio festményei után kutatunk Rómában, de Nápolyban, Firenzében és Milánóban is érdemes egy-egy hasonló sétát tenni.

Caravaggio munkái Rómában:

Bűnbánó Magdolna - Palazzo Dorica-Pamphili
 Pihenő Egyiptomban menekülés közben - Palazzo Dorica-Pamphili
 Judit lefejezi Holofernészt - Galleria Nazionale d'Arte Antica
 Narcissus - Galleria Nazionale d'Arte Antica
 Beteg Bacchus-gyermek - Galleria Borghese
 Gyümölcskosarat tartó fiú - Galleria Borghese
 Keresztelő Szent János - Musei Capitolini
 Szent Máté és az angyal - San Luigi dei Francesi
 Szent Máté mártíromsága - San Luigi dei Francesi
 Szent Péter elhivatása - San Luigi dei Francesi
 Szent Péter keresztrefeszítése - Santa Maria del Popolo
 Szent Pál megteretése - Santa Maria del Popolo
 Sírbatétel - Vatikáni Múzeum
 Kígyós Madonna - Galleria Borghese
 Szent Jeromos - Galleria Borghese
 Dávid - Galleria Borghese
 Loretói Madonna - Sant' Agostino

Mozgólépcsőn

Állj a jobb oldalra! Engedd el azokat, akik gyorsabban szeretnének föl vagy le jutni!

Impresszum

Ámann Richárd Angi Ursolya Beáta Orosz Norbert Reich Károly Szalóki Eszter
Ternák Tünde Toldi Miklós
Szerkesztők

szerkesztőség címe: mentropia@yahogroups.com

Kellényi Kata
Szerkesztő

Tóth András
Szerkesztő

Gubis Mariann
Szerkesztő

Sablik Henrik
Főszerkesztő
20-35-37-250
sablikh@gmail.com

www.mentropia.hu

Kézzel készült.